

Svensk författningssamling

Lag om ändring i brottsbalken

SFS 2019:464

Publicerad
den 18 juni 2019

Utfärdad den 5 juni 2019

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om brottsbalken

dels att 26 kap. 24 § ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 28 kap. 6 a och 6 b §§ ska betecknas 28 kap. 6 b och 6 c §§,

dels att 26 kap. 10–22 §§, 28 kap. 6 och 7 §§, 34 kap. 4 och 5 §§, 37 kap. 7 och 11 §§, 38 kap. 10 och 12 §§ och de nya 28 kap. 6 b och 6 c §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 26 kap. 14 a § och 28 kap. 6 a §, av följande lydelse.

26 kap.

10 §² Efter den villkorliga frigivningen gäller en prøvotid som motsvarar den strafftid som återstår vid frigivningen, dock minst trehundrasextiofem dagar.

Straffet är helt verkställt vid prøvotidens utgång förutsatt att villkorligt medgiven frihet inte längre kan förklaras förverkad.

11 §³ Den frigivne ska under prøvotiden vara skötsam och efter förmåga försöka försörja sig och betala skadestånd som har dömts ut på grund av brottet.

Den frigivne är under prøvotiden skyldig att inställa sig hos Kriminalvården efter kallelse.

12 §⁴ Den som är villkorligt frigiven ska ställas under övervakning om det behövs för att minska risken att han eller hon begår nya brott eller för att på annat sätt underlätta hans eller hennes anpassning i samhället.

Beslut i fråga om övervakning meddelas av Kriminalvården.

Om inte annat har beslutats upphör övervakningen vid prøvotidens utgång.

13 §⁵ Övervakningen och kriminalvården i frihet i övrigt bedrivs under ledning av Kriminalvården.

¹ Prop. 2018/19:77, bet. 2018/19:JuU25, rskr. 2018/19:228.

² Senaste lydelse 2018:1253.

³ Senaste lydelse 2018:1253.

⁴ Senaste lydelse 2005:967.

⁵ Senaste lydelse 2005:967.

Kriminalvården förordnar övervakare och får förordna en eller flera personer att biträda vid övervakningen.

14 §⁶ Under övervakningen ska Kriminalvården genom stöd och kontroll verka för att den frigivne inte begår nya brott och för att hans eller hennes anpassning i samhället även i övrigt främjas.

För varje frigiven som står under övervakning ska det upprättas en individuellt utformad plan. Övervakningen ska planeras och utformas tillsammans med den dömde och i samverkan med berörda myndigheter. I planen får Kriminalvården meddela anvisningar om vad som ska gälla under övervakningen.

14 a § En kontroll- eller tvångsåtgärd får endast användas om den står i rimlig proportion till syftet med åtgärden. Om en mindre ingripande åtgärd är tillräcklig ska den användas.

15 §⁷ Den som står under övervakning ska följa den plan för övervakningen som har upprättats enligt 14 § andra stycket och hålla övervakaren underrättad om sin bostad, sin sysselsättning och andra förhållanden av betydelse för övervakningen. Den övervakade är också skyldig att inställa sig hos övervakaren efter kallelse och i övrigt hålla kontakt med övervakaren enligt dennes anvisningar.

Kriminalvården får bestämma att den övervakades skyldigheter enligt första stycket även ska gälla gentemot en anställd vid Kriminalvården eller någon annan person.

16 §⁸ Om det behövs för att minska risken att den som står under övervakning begår nya brott eller för att på annat sätt underlätta hans eller hennes anpassning i samhället, får Kriminalvården besluta om en särskild föreskrift som ska följas av den övervakade. En sådan föreskrift ska beslutas för en viss tid, högst ett år åt gången.

En särskild föreskrift får avse

1. på vilket sätt och i vilken omfattning den övervakade ska hålla kontakt med övervakaren eller Kriminalvården,

2. skyldighet för den övervakade att lämna underrättelse till övervakaren eller Kriminalvården om att han eller hon uteblivit från en arbetsplats, skola eller annan i föreskriften angiven verksamhet eller inrättning,

3. deltagande i återfallsförebyggande eller missbruksrelaterad programverksamhet,

4. missbruksvård, psykiatrisk vård eller annan behandling,

5. arbete, utbildning eller annan sysselsättning,

6. kontrollerat boende eller andra anvisningar om boendet,

7. vistelseort, eller

8. skyldighet att lämna blod-, urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov för kontroll av att den övervakade inte är påverkad av alkohol, andra beroendeframkallande medel, något sådant medel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller någon sådan vara som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor.

Om den övervakade är skadeståndsskyldig på grund av brottet, får en särskild föreskrift beslutas om när och hur skadeståndsskyldigheten ska

⁶ Senaste lydelse 2005:967.

⁷ Senaste lydelse 2008:34.

⁸ Senaste lydelse 2005:967.

fullgöras. En sådan föreskrift får beslutas endast i den utsträckning det inte kan antas motverka den övervakades anpassning i samhället, med hänsyn till hans eller hennes ekonomiska situation eller övriga omständigheter.

17 § Om det är särskilt angeläget för att minska risken att den övervakade begår nya brott, får Kriminalvården besluta om elektronisk övervakning för att kontrollera att en föreskrift enligt 16 § följs.

Elektronisk övervakning får beslutas för högst sex månader åt gången.

18 §⁹ Om det finns anledning till det, får Kriminalvården under prövotiden ändra beslut enligt 12 §, 13 § andra stycket, 16 och 17 §§ eller besluta om nya åtgärder enligt dessa bestämmelser.

Övervakaren får besluta hur en föreskrift enligt 16 § ska verkställas i ett särskilt fall. Övervakaren får också, med undantag för beslut om elektronisk övervakning enligt 17 §, tillfälligt jämka beslutade föreskrifter och anvisningar om vad som i övrigt ska gälla för övervakningen.

19 §¹⁰ Om den frigivne bryter mot föreskrifter eller anvisningar om vad som i övrigt ska gälla för övervakningen, får Kriminalvården vidta en åtgärd som avses i 18 § första stycket. Om en sådan åtgärd anses otillräcklig, får Kriminalvården besluta att en varning ska meddelas den frigivne.

Om en överträdelse enligt första stycket är allvarlig och det kan antas att den frigivne inte kommer att rätta sig genom någon sådan åtgärd som Kriminalvården kan vidta enligt första stycket, får övervakningsnämnden förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad till en tid om högst 90 dagar varje gång. När tiden för förverkande bestäms ska arten och omfattningen av de överträdelser som föranleder förverkandet särskilt beaktas.

Om det är tillräckligt får övervakningsnämnden i stället vidta en åtgärd enligt första stycket.

20 §¹¹ Varning eller en sådan åtgärd som avses i 18 § första stycket får inte beslutas efter prövotidens utgång. Förverkande av villkorligt medgiven frihet får beslutas även efter prövotidens utgång om frågan innan dess har tagits upp av övervakningsnämnden.

21 § Bestämmelser om förverkande av villkorligt medgiven frihet när den som dömts till fängelse har begått ett annat brott finns i 34 kap.

22 §¹² Uppkommer fråga om att förklara villkorligt medgiven frihet förverkad eller att vidta annan åtgärd som avses i 19 § eller åtgärd för att den frigivne ska underkasta sig vård eller behandling, eller har den frigivne undandragit sig övervakningen, får övervakningsnämnden, om omständigheterna föranleder det, besluta att den frigivne på lämpligt sätt ska omhändertas tills vidare. Ett sådant beslut ska omprövas så ofta det finns anledning till det.

Ett omhändertagande får inte pågå längre än en vecka. Om det finns synnerliga skäl, får ett nytt beslut fattas om att den frigivne ska vara omhändertagen ytterligare högst en vecka. Ett omhändertagande får inte pågå efter prövotidens utgång.

⁹ Senaste lydelse 2018:1253.

¹⁰ Senaste lydelse 1998:604.

¹¹ Senaste lydelse 1973:918.

¹² Senaste lydelse 1983:240.

6 §¹³ Vad som föreskrivs i 26 kap. 11 och 13–15 §§ ska tillämpas på motsvarande sätt beträffande den som har dömts till skyddstillsyn. Rätten ska dock i domen förordna övervakare, om inte särskilda skäl talar mot det.

6 a § Om det behövs för att minska risken att den dömda begår nya brott eller för att på annat sätt underlätta hans eller hennes anpassning i samhället, får rätten i domen besluta om en särskild föreskrift som ska följas av den dömda under prövotiden. En sådan föreskrift ska beslutas för en viss tid eller tills vidare och avse

1. vistelseort eller bostad under högst ett år åt gången,
2. arbete, utbildning eller annan sysselsättning,
3. läkarvård, missbruksvård eller annan behandling eller deltagande i särskild programverksamhet,
4. tid och sätt för betalning av skadeståndsskyldighet enligt 26 kap. 16 § tredje stycket, eller
5. biträde till den skadelidande enligt 27 kap. 5 § andra stycket.

Om den dömda ska genomgå vård eller behandling enligt första stycket 3, får en föreskrift enligt 26 kap. 16 § andra stycket 8 beslutas.

Övervakningsnämnden får besluta föreskrift enligt första stycket 1–4 och andra stycket. Övervakningsnämnden får även ändra eller upphäva en föreskrift enligt första och andra styckena när det finns skäl till det.

Övervakaren får meddela anvisningar om hur en föreskrift enligt första stycket ska verkställas i ett särskilt fall. Övervakaren får också tillfälligt jämka beslutade föreskrifter.

6 b §¹⁴ I fall som avses i 30 kap. 9 § andra stycket 3 ska rätten, om den planerade behandlingen är av avgörande betydelse för att döma till skyddstillsyn, i domslutet ange hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut, om fängelse i stället hade valts som påföljd.

I ett sådant fall ska det vidare i domen alltid beslutas föreskrift om den behandlingsplan som den dömda har åtagit sig att följa.

I samband med en sådan behandlingsplan får det beslutas att den som ansvarar för behandlingen ska anmäla till Kriminalvården och åklagaren, om den dömda allvarligt åsidosätter sina skyldigheter enligt planen.

6 c §¹⁵ I fall som avses i 6 b § får rätten besluta att den dömda, om han eller hon är häktad i målet, i stället ska omhändertaras till dess han eller hon överförs till det behandlingshem eller den vårdgivare som anges i behandlingsplanen. Omhändertagandet får inte pågå längre än en vecka.

7 §¹⁶ Om den dömda inte iakttar vad som åligger honom eller henne till följd av domen på skyddstillsyn, får övervakningsnämnden

1. besluta föreskrifter enligt 6 a § första stycket 1–4 och andra stycket,
2. besluta föreskrifter om på vilket sätt och i vilken omfattning den dömda ska hålla kontakt med övervakaren, Kriminalvården eller annan person, eller om skyldighet för den dömda att lämna underrättelse till övervakaren eller Kriminalvården om att han eller hon uteblivit från en arbetsplats, skola eller annan i föreskriften angiven verksamhet eller inrättning,

¹³ Senaste lydelse 1993:209.

¹⁴ Senaste lydelse av tidigare 28 kap. 6 a § 2005:967.

¹⁵ Senaste lydelse av tidigare 28 kap. 6 b § 1992:373.

¹⁶ Senaste lydelse 2016:491.

3. förordna en eller flera personer som biträder vid övervakningen,
4. besluta om att varning ska meddelas den dömde, eller
5. besluta om övervakning av den dömde under en viss tid efter det att ett år av prøvotiden har förflutit, dock längst till prøvotidens utgång.

Om övervakningsnämnden bedömer att övervakning som beslutats enligt första stycket 5 inte längre behövs, får nämnden besluta att övervakningen ska upphöra.

Åtgärd som avses i första stycket får inte beslutas av övervakningsnämnden efter prøvotidens utgång.

34 kap.

4 §¹⁷ Rätten får undanröja en tidigare utdömd påföljd och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten. Ett sådant beslut får meddelas endast om det finns särskilda skäl för det samt den tidigare domen har fått laga kraft och dom meddelas innan den tidigare påföljden helt har verkställts.

När påföljden för den samlade brottsligheten bestäms, ska rätten ta skäligen hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av den tidigare domen. Rätten får då döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet.

Om fängelse döms ut och en uppgift som avses i 27 kap. 2 a § andra stycket, 28 kap. 2 a § andra stycket eller 28 kap. 6 b § första stycket har lämnats, ska detta beaktas när straffets längd bestäms.

5 §¹⁸ Tillämpas 1 § första stycket eller 3 § i fråga om någon som villkorligt frigetts från fängelse, ska, om brottet har begåtts under prøvotiden, den villkorligt medgivna friheten eller en del av denna förklaras förverkad om inte särskilda skäl talar mot det.

Som särskilda skäl för att inte förverka eller för att förverka endast en del av villkorligt medgiven frihet får rätten beakta

1. om den nya brottsligheten i förhållande till den tidigare är av lindrig beskaffenhet,
2. om lång tid har förflutit mellan brotten, eller
3. om ett förverkande annars skulle framstå som oskäligt.

Om rätten inte beslutar om förverkande enligt första stycket, får den besluta om åtgärd som avses i 26 kap. 19 § första stycket eller förlänga prøvotiden med högst trehundrasextiofem dagar utöver den tid som följer av 26 kap. 10 §. Rätten får dock inte besluta om elektronisk övervakning enligt 26 kap. 17 §.

En åtgärd enligt tredje stycket får beslutas endast före prøvotidens utgång. Förverkande får beslutas endast om frågan tas upp i ett mål där den frigivne häktats eller fått del av åtal inom ett år från prøvotidens utgång.

37 kap.

7 §¹⁹ Kriminalvårdens beslut enligt 26 kap. 12 § första stycket, 13 § andra stycket, 15 § andra stycket, 16 och 17 §§ och 19 § första stycket får överklagas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor ligger där den övervakade är inskriven.

¹⁷ Senaste lydelse 2016:491.

¹⁸ Senaste lydelse 2016:491.

¹⁹ Senaste lydelse 2010:612.

11 §²⁰ Beslut av en övervakningsnämnd i frågor som avses i 26 kap. 12 § första stycket, 16, 17, 19 och 22 §§ samt 28 kap. 5 a § andra stycket, 7 och 11 §§ får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden ligger. Om beslutet rör frågor som avses i 26 kap. 12 § första stycket, 16, 17 eller 19 §, får det överklagas av Kriminalvården. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den klagande fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstols-ärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Beslut enligt denna balk av en övervakningsnämnd i andra frågor än som avses i första stycket får inte överklagas.

38 kap.

10 § Varning som beslutats av domstol, övervakningsnämnd eller Kriminalvården ska utan dröjsmål meddelas den dömda personligen. Kan domstolen eller övervakningsnämnden inte meddela varningen i samband med beslutet, får det överlämnas åt annan domstol eller övervakningsnämnd att meddela den.

12 §²¹ Polismyndigheten ska lämna domstolar, övervakningsnämnder och Kriminalvården handräckning för den dömdes inställelse i mål eller ärende enligt denna balk eller för hans eller hennes omhändertagande enligt 26 kap. 22 § eller 28 kap. 6 c § eller 11 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. Bestämmelserna i 26 kap. 11 § sista meningen och 18 § 2 i den äldre lydelsen gäller fortfarande för beslut om övervakning som har fattats före ikraftträdandet.

3. Bestämmelserna i 26 kap. 19 § i den äldre lydelsen gäller fortfarande i fråga om förhållanden som inträffat före ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

MORGAN JOHANSSON

Mattias Larsson
(Justitiedepartementet)

²⁰ Senaste lydelse 2010:612.

²¹ Senaste lydelse 2010:612.